

TUSSEN NEW YORK EN GENÈVE: VN-KRONIEK December 2023-februari 2024

Margarita Avramtcheva, Bram Burger & Joëlle Zonjee *

Samenvatting | Deze kroniek beschrijft de gebeurtenissen in de diverse mensenrechtenorganen van de Verenigde Naties (VN) van december 2023 tot februari 2024. Hierbij komen eerst de politieke organen aan bod: de Veiligheidsraad en de Mensenrechtenraad, en vervolgens de gespecialiseerde Comités die toezien op de naleving van de verschillende VN-mensenrechtenverdragen.

DOI | 10.54195/NTM.19057

VN-Veiligheidsraad

Ecuador leidde de Veiligheidsraad in december en er werden een groot aantal resoluties en persverklaringen gepubliceerd.¹ De aangenomen resoluties omvatten de verlenging van het mandaat voor het *Analytical Support and Sanctions Monitoring Team* (team voor analytische ondersteuning en toezicht op sancties) onder de Commissie van 1988, de VN-stabilisatiemissie in de Democratische Republiek Congo (MONUSCO), de *United Nations Disengagement Observer Force* (VN-waarnemersmacht voor terugtrekking), een VN-vredeshandhavingsmissie die belast is met de handhaving van het staakt-het-vuren tussen Israël en Syrië, en het panel van deskundigen betreffende Al-Shabaab (en verlengde de sancties tegen Al-Shabaab).² Daarnaast is het wapenembargo tegen de federale regering van Somalië opgeheven en werd de geïntegreerde missie van de VN voor bijstand aan de overgangperiode in Sudan (UNITAMS) beëindigd via Resolutie 2714.³ De Raad bracht een speciale presidentiële verklaring uit over transnationale georganiseerde misdaad, waaronder drugshandel, wapenverkoop en terrorisme.⁴ De persberichten gingen over de bedreigingen van de veiligheid op zee door de Houthis en hun aanvallen op handelsschepen, het geweld in Zuid-Sudan, de humanitaire situatie in Sudan, en de terroristische aanslagen in Pakistan en Iran.⁵ Wat de Palestijnse Gebieden betreft, slaagde de Raad er niet in om een resolutie aan te nemen die oproept tot een onmiddellijk staakt-het-vuren als gevolg

■ M.S. Avramtcheva heeft een LL.M. Public International Law aan de Universiteit van Oslo en schrijft deze bijdrage op persoonlijke titel. B. Burger is masterstudent LL.M (International Human Rights & Environmental Law) aan de Universiteit 'University of New South Wales'. Mr. J.M. Zonjee is werkzaam als juridisch adviseur internationale strafrechtelijke samenwerking en schrijft deze bijdrage op persoonlijke titel.

1 UN 'Security Council in Review December 2023', SCPCRB/SCAD.

2 Resolutie 2717 van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties (19 december 2023), *UN Doc S/RES/2717*; Resolutie 2718 van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties (21 december 2023), *UN Doc S/RES/2718*; Resolutie 2715 van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties (1 december 2023), *UN Doc S/RES/2715*; Resolutie 2719 van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties (21 december 2023), *UN Doc S/RES/2719*.

3 Resolutie 2714 van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties (1 december 2023), *UN Doc S/RES/2714*.

4 'Statement by the President of the Security Council', *Veiligheidsraad* 7 december 2023.

5 UN 'Security Council in Review December 2023', SCPCRB/SCAD.

van een veto van de Verenigde Staten.⁶ Ook liep het mandaat van de Raad voor vijf staten af: Albanië, Brazilië, Gabon, Ghana en de Verenigde Arabische Emiraten.⁷

In januari was Frankrijk voorzitter van de Veiligheidsraad en zag het toe op de toevoeging van vijf nieuwe leden voor een termijn van twee jaar, namelijk Algerije, Guyana, Zuid-Korea, Sierra Leone en Slovenië.⁸ De Raad nam slecht twee resoluties aan, de eerste veroordeelde de Houthis-aanvallen op koopvaardij- en handelsschepen in de Rode Zee, eiste een onmiddellijke stopzetting en verzocht de Secretaris-Generaal van de VN om tot 1 juli 2024 maandelijks schriftelijk verslag uit te brengen over verdere aanvallen.⁹ Ten tweede werd het mandaat van de VN-vredesmacht op Cyprus verlengd om de partijen te helpen het conflict en de verdeling van het eiland met spoed tot een alomvattende en duurzame uitkomst te brengen.¹⁰ De Multidimensionale Geïntegreerde Stabilisatiemissie van de Verenigde Naties in Mali (MINUSMA) werd permanent afgesloten.¹¹ Aanvullende persberichten spraken over de terroristische aanslagen in Kerman, Iran en de aanslagen tegen de Multidimensionale Geïntegreerde Stabilisatiemissie van de Verenigde Naties in de Centraal-Afrikaanse Republiek.¹² Tot slot herhaalde de Veiligheidsraad zijn steun voor de alomvattende uitvoering van het definitieve vredesakkoord van 2016 als belangrijkste pijler voor het waarborgen van brede duurzame vrede en stabiliteit in Colombia.¹³ Met betrekking tot de situatie in de Palestijnse Gebieden verklaarde de Secretaris-Generaal van de VN op 23 januari dat de tweestatenoplossing nog steeds de enige manier is om de eindeloze cyclus van angst, haat en geweld te vermijden, in reactie op Israëliëse functionarissen die elke mogelijkheid tot dialoog afwijzen.¹⁴

VN-Mensenrechtenraad

De 55^e sessie van de Mensenrechtenraad (hierna: Raad) is begonnen op 26 februari en zal tot 5 april duren.¹⁵ De President van de Raad, Omar Zniber, gaf bij de opening van de sessie aan dat voedselveiligheid en de klimaatcrisis centraal staan in de zorgen van de Raad.¹⁶ Volker Türk, Hoge Commissaris voor de Mensenrechten, verklaarde dat de Raad bijeen is gekomen ten tijde van "seismische mondiale schokken", waarbij het leed van zo veel mensen in het Midden-Oosten, Oekraïne, Soedan, Myanmar, Haïti en andere plekken ter wereld ondraaglijk

6 'Immediate humanitarian ceasefire, release of hostages – Security Council Draft Resolution (S/2023/970) – Vetoed', *Veiligheidsraad*, 8 december 2023

7 UN 'Security Council in Review December 2023', SCPCRB/SCAD.

8 UN 'Security Council in Review January 2024, SCPCRB/SCAD.

9 Resolutie 2722 van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties (10 januari 2024), UN Doc S/RES/2722,

10 Resolutie 2723 van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties (30 januari 2024), UN Doc S/RES/2723.

11 'Security Council Press Statement on Closure of United Nations Multidimensional Integrated Stabilization Mission in Mali', *Veiligheidsraad* 5 januari 2024.

12 'Security Council Press Statement on Terrorist Attack in Kerman, Islamic Republic of Iran', *Veiligheidsraad* 4 januari 2024; 'Security Council Press Statement on Attack against Multidimensional Integrated Stabilization Mission in Central African Republic', *Veiligheidsraad* 16 januari 2024.

13 'Press Statement on Colombia following United Nations Security Council Colombia Session, January 2024', *Veiligheidsraad* 18 januari 2024.

14 'Two-State Solution 'Only Way to Avoid Endless Cycles of Fear, Hatred, Violence', Secretary-General Tells Security Council Debate on Middle East', *Veiligheidsraad* 23 January 2024.

15 '55th session of the Human Rights Council (26 February to 5 April 2024)' *OHCHR*.

16 '55th session of the Human Rights Council (26 February to 5 April 2024)' *OHCHR*.

is.¹⁷ De Hoge Commissaris signaleerde twee overkoepelende zorgen die potentiële gevolgen voor alle landen hebben.

Ten eerste wordt bij onderhandelingen en mondiale discussies over de preventie van pandemieën, cybercriminaliteit, plasticvervuiling, en de regulering van kunstmatige intelligentie onvoldoende rekening gehouden met verplichtingen op het gebied van mensenrechten en de schade die aan mensenrechten kan worden toegebracht.¹⁸ Ten tweede waren pogingen om de legitimiteit en het werk van de VN te ondermijnen verontrustend, waaronder desinformatie die gericht was tegen humanitaire VN-organisaties, VN-*peace keepers* en het Bureau van de Hoge Commissaris voor de Mensenrechten. De VN is een zondebok geworden voor manipulatieve propaganda en een schandpaal voor beleidsfouten; dit zou vernietigend werken voor het algemeen welzijn, aldus Türk.¹⁹ Meer informatie over deze sessie zal volgen in de volgende kroniek.

Het Adviserend Comité van de Mensenrechtenraad is in februari bijeengekomen voor de 31e sessie.²⁰ De grondslag van dit Adviserend Comité is Resolutie 5/1 van de Raad, waarin wordt bepaald dat het Comité uit achttien experts bestaat die fungeren als een *think-tank* voor de Raad en op diens verzoek onderzoek mogen doen naar specifieke thema's.²¹ Het Adviserend Comité kwam voor de eerste keer bij elkaar in 2008 en houdt sindsdien twee keer per jaar een sessie.²² Het Adviserend Comité werkt samen met staten, nationale mensenrechteninstellingen, niet-gouvernementele organisaties en andere vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld.²³ Dit orgaan is niet te verwarren met het Mensenrechtencomité, dat ook uit achttien experts bestaat, maar wat een toezichtsorgaan is op de uitvoering van het IVBPR.²⁴

De President van het Adviserend Comité verwees in haar openingswoord naar de twee laatste rapporten van het Comité, met een focus op 1) het bevorderen van raciale rechtvaardigheid en gelijkheid door het systematisch uitroeien van racisme en 2) de impact van nieuwe technologieën die bedoeld zijn voor klimaatbescherming op het genot van de mensenrechten.²⁵

Het Adviserend Comité zal verder gaan met het onderzoeken van twee andere thema's op verzoek van de Raad.²⁶ Het eerste thema ziet op de impact, kansen en uitdagingen van neurotechnologie met betrekking tot de bevordering en bescherming van alle mensenrechten.²⁷ Het uiteindelijke rapport moet aanbevelingen bevatten over hoe de kansen, uitdagingen en lacunes

17 '55th session of the Human Rights Council (26 February to 5 April 2024)' *OHCHR*.

18 '55th session of the Human Rights Council (26 February to 5 April 2024)' *OHCHR*.

19 '55th session of the Human Rights Council (26 February to 5 April 2024)' *OHCHR*.

20 Zie 'Human Rights Council Advisory Committee Concludes Its 31st Session', www.ohchr.org/en/press-releases/2024/02/human-rights-council-advisory-committee-concludes-its-31st-session?sub-site=HRC, 23 februari 2024.

21 Resolutie A/HRC/RES/5/1 van de Mensenrechtenraad (18 juni 2007), *Institution-building of the United Nations Human Rights Council*,

22 Zie 'Advisory Committee', www.ohchr.org/en/hr-bodies/hrc/advisory-committee/hrcac-index.

23 Zie 'Human Rights Council Advisory Committee Concludes Its 31st Session', www.ohchr.org/en/press-releases/2024/02/human-rights-council-advisory-committee-concludes-its-31st-session?sub-site=HRCz, 23 februari 2024.

24 'Introduction to the Committee- Human Rights Committee', *OHCHR*

25 Zie 'Human Rights Council Advisory Committee Concludes Its 31st Session', www.ohchr.org/en/press-releases/2024/02/human-rights-council-advisory-committee-concludes-its-31st-session?sub-site=HRC, 23 februari 2024.

26 Zie 'Thirty-first session of the Human Rights Council Advisory Committee to take place from 19 to 23 February 2024' www.ohchr.org/en/press-releases/2024/02/thirty-first-session-human-rights-council-advisory-committee-take-place-19?sub-site=HRC, 14 februari 2024

27 Resolutie A/HRC/RES/51/3 van de Mensenrechtenraad van de Verenigde Naties (13 oktober 2022), *Neurotechnology and human rights*.

op het gebied van mensenrechten die voortvloeien uit neurotechnologie kunnen worden aangepakt door de Mensenrechtenraad (en diens speciale procedures en ondergeschikte organen) op een coherente, holistische, inclusieve en actiegerichte manier.²⁸ In Resolutie 51/3 geeft de Raad aan dat neurotechnologie het mogelijk zou kunnen maken om het menselijk brein rechtstreeks te verbinden met digitale netwerken via apparaten en procedures die onder andere kunnen worden gebruikt om toegang te krijgen tot het neurale systeem van de persoon, en het te monitoren en manipuleren.²⁹ De Raad erkent het grote potentieel van neurotechnologie en de veelbelovende rol daarvan voor de algemene gezondheid en innovatie, maar maakt zich tegelijkertijd ook zorgen over ontwikkelingen en/of toepassingen van deze technologie die ethische, juridische en maatschappelijke vragen kunnen oproepen die moeten worden aangepakt, ook op het gebied van mensenrechten.³⁰ Het Adviserend Comité zal het rapport tijdens de 57e sessie van de Raad in september 2024 presenteren.³¹

Het tweede thema betreft implicaties voor de mensenrechten van nieuwe en opkomende technologieën in het militaire domein.³² In Resolutie 51/22 geeft de Raad aan dat humanitair oorlogsrecht en mensenrechten intrinsiek en onlosmakelijk aan elkaar zijn verbonden, waardoor het gebruik van nieuwe en opkomende technologieën in het militaire domein onder bepaalde omstandigheden het plegen van zowel schendingen van het humanitair oorlogsrecht alsook mensenrechtenschendingen vergemakkelijken en bevorderen.³³ De Raad uit specifiek zorgen over de mogelijkheid dat nieuwe technologieën in het militaire domein vertrouwen op niet-representatieve datasets, op algoritmen gebaseerde programmering en op machinale leerprocessen waarbij bestaande patronen van structurele discriminatie, marginalisering, sociale ongelijkheid, stereotypen en vooroordelen kunnen worden overgenomen.³⁴ Dit zou een mensenrechtensituatie kunnen verergeren en een gevaarlijke onvoorspelbaarheid creëren.³⁵ Het Adviserend Comité zal het rapport tijdens de zestigste sessie van de Raad presenteren.³⁶

VN-Kinderrechtencomité

Van 15 januari tot 2 februari vond de 95e sessie van het Kinderrechtencomité plaats. Het Comité beoordeelde de naleving van het Kinderrechtenverdrag door Bulgarije, Congo, Litouwen, Rusland,

28 Zie 'Neurotechnology and human rights', www.ohchr.org/en/hr-bodies/hrc/advisory-committee/neurotechnologies-and-human-rights.

29 Resolutie A/HRC/RES/51/3 van de Mensenrechtenraad van de Verenigde Naties (13 oktober 2022), *Neurotechnology and human rights*.

30 Resolutie A/HRC/RES/51/3 van de Mensenrechtenraad van de Verenigde Naties (13 oktober 2022), *Neurotechnology and human rights*.

31 Resolutie A/HRC/RES/51/3 van de Mensenrechtenraad van de Verenigde Naties (13 oktober 2022), *Neurotechnology and human rights*.

32 Resolutie A/HRC/RES/51/22 van de Mensenrechtenraad van de Verenigde Naties (11 oktober 2022), *Human rights implications of new and emerging technologies in the military domain*.

33 Resolutie A/HRC/RES/51/22 van de Mensenrechtenraad van de Verenigde Naties (11 oktober 2022), *Human rights implications of new and emerging technologies in the military domain*.

34 Resolutie A/HRC/RES/51/22 van de Mensenrechtenraad van de Verenigde Naties (11 oktober 2022), *Human rights implications of new and emerging technologies in the military domain*.

35 Resolutie A/HRC/RES/51/22 van de Mensenrechtenraad van de Verenigde Naties (11 oktober 2022), *Human rights implications of new and emerging technologies in the military domain*.

36 Zie 'Human rights implications of new and emerging technologies in the military domain', *OHCHR*.

Senegal en Zuid-Afrika.³⁷ Ook Israël zou tijdens deze sessie onder de loep genomen worden, maar de regering van Netanyahu heeft besloten om deelname uit te stellen. Dit tot grote spijt van het Comité – de rechten van kinderen onder de effectieve controle van Israël worden momenteel ernstig geschonden, op een niveau dat in de recente geschiedenis zelden is gezien. De dialoog is verplaatst naar september, in de tussentijd zal het Comité een aanvullende *list of issues* naar Israël sturen over de situatie van kinderen in zowel Israël als de bezette Palestijnse Gebieden sinds de aanval van Hamas van 7 oktober 2023.³⁸

Rusland heeft de periode 2018-2027 uitgeroepen tot ‘het decennium van het kind’. Het Comité is verontrust over berichten over de arrestatie en vervolging van kinderen wegens het uiten van hun politieke mening, onder andere op grond van de in maart 2022 ingevoerde wet die administratieve en strafrechtelijke aansprakelijkheid invoert voor het ‘in diskrediet brengen van het Russische leger.’ Daarnaast heeft het Comité alarm geslagen over de inmenging van het Kremlin in het onderwijs en de systematische propaganda op scholen over de oorlog tegen Oekraïne. Zo is er een nieuw geschiedenisboek geschreven en een handleiding voor leraren om het standpunt van de regering over de oorlog ‘correct’ over te brengen.³⁹ Ook zijn er vragen gesteld over het omkomen van 302 jongens en 243 meisjes als gevolg van willekeurige aanvallen op Oekraïne, en over de terugkeer van de ontvoerde Oekraïense kinderen. Aan het einde van de dialoog werd aangedrongen op het beëindigen van de militaire operaties in Oekraïne om verdere verwoestende gevolgen voor zowel Oekraïense als Russische kinderen te voorkomen.⁴⁰

Ten aanzien van Bulgarije was het Comité bezorgd over de hoge uitval- en ziekteverzuimcijfers op scholen, de slechte kwaliteit van het onderwijs en de verschillen in opleidingsniveau en resultaten voor kinderen in kansarme situaties. Ook dient het kinderrechtssysteem hervormd te worden, zo heeft het Comité aangeraden om te zorgen dat kinderen onder de minimumleeftijd van strafrechtelijke aansprakelijkheid daadwerkelijk niet aan strafmaatregelen worden onderworpen. In Congo is een kinderparlement opgericht en het land heeft het Haags Verdrag inzake de bescherming van kinderen en samenwerking op het gebied van internationale adoptie geratificeerd. Er waren echter grote zorgen over het feit dat geboortes niet adequaat geregistreerd worden, en het feit dat kinderen onder de zestien jaar economische actief zijn. Met name in gevaarlijke industrieën, zoals in de goudwinning en op afval- en stortplaatsen, dient de grondwettelijke leeftijdsgrens gehandhaafd te worden. Litouwen heeft een amendement op de nationale kinderrechtenwet aangenomen die alle vormen van geweld tegen kinderen verbiedt. Het Comité blijft echter bezorgd over de aanhoudende acceptatie van bijvoorbeeld lijfstraffen binnen families. Om de gezondheid van adolescenten te verbeteren riep het Comité tevens op abortus onder alle omstandigheden te decriminaliseren en te zorgen voor veilige toegang ertoe. Ten aanzien van Senegal waren grote zorgen over het grote aantal meisjes dat slachtoffer is van vrouwelijke genitale verminking. Daarnaast dient het land zorg te dragen voor het uitbannen van kindhuwelij-

37 ‘Committee on the Rights of the Child Closes Ninety-Fifth Session after Adopting Concluding Observations on the Reports of the Republic of the Congo, Bulgaria, Senegal, the Russian Federation, Lithuania and South Africa’ *OHCHR*, 2 februari 2024.

38 ‘Child Rights Committee statement on children in Gaza’, *OHCHR* 8 februari 2024.

39 ‘UN Child Rights Committee publishes findings on Bulgaria, Congo, Lithuania, Russian Federation, Senegal and South Africa’, *OHCHR* 8 februari 2024.

40 ‘Experts of the Committee on the Rights of the Child Commend the Russian Federation on the Reduction in Child Mortality Rates, Ask about Propaganda in Schools and the Impact of the War in Ukraine on Children’, *OHCHR* 23 januari 2024.

ken en de wettelijke huwelijksleeftijd op achttien jaar te brengen. Ook was het Comité verontrust over het hoge aantal tienerzwangerschappen en de criminalisering van abortus. Zeker voor de slachtoffers van incest en verkrachting dient er veilige toegang te zijn tot abortus. Tot slot sprak het Comité Zuid-Afrika, waar het Comité zijn zorgen uitte over de hoge aantallen van geweld tegen kinderen, met name seksuele uitbuiting en misbruik, huiselijk geweld, aanvallen op kinderen met albinisme en online misbruik. Ook de sterfte onder pasgeborenen, zuigelingen en kinderen onder de vijf jaar als gevolg van ziekten die voorkomen hadden kunnen worden, en het hoge aantal van ondervoeding van kinderen dient aangepakt te worden.⁴¹

Verder heeft het Comité in tien zaken een beslissing genomen, waarbij er in twee zaken een schending van het Kinderrechtenverdrag is aangenomen. In een zaak tegen Paraguay is een schending aangenomen als gevolg van gerechtelijke vertragingen, en in een zaak tegen Spanje als gevolg van gebrek aan onderwijs voor een kind met de Marokkaanse nationaliteit.⁴² Ook is het Comité begonnen met Algemeen Commentaar 27 over het realiseren van het recht op toegang tot de rechter en effectieve rechtsmiddelen voor kinderen.⁴³

Op 8 februari heeft Ann Skelton, de voorzitter van het Comité, een statement uitgebracht over kinderen in de Gazastrook. Skelton geeft aan dat van al deze kinderen hun kindertijd is ontnomen, zij zijn getraumatiseerd en de oorlog zal een permanente impact hebben op hun mentale gezondheid; en per dag verliezen meer dan tien kinderen een of beide benen. Skelton haalde ook de uitspraak van het Internationale Gerechtshof van 26 januari aan, waarin de Zuid-Afrikaanse claim dat Israël genocide pleegt in Gaza 'aannemelijk' wordt geacht. Het Comité roept opnieuw op tot een onmiddellijk staakt-het-vuren, het leveren van humanitaire hulp en de vrijlating van alle gegijzelden. Ook sprak ze over de stopzetting van donaties aan hulporganisatie UNRWA en riep staten op hun beslissing te heroverwegen.⁴⁴

Vrouwenrechtencomité

De 87e sessie van het Vrouwenrechtencomité (CEDAW-Comité) vond plaats van 29 januari tot 16 februari. Zoals in de vorige kroniek besproken was Nicaragua tijdens de vorige sessie afwezig. De observaties die het Comité toen voorlopig heeft aangenomen zijn tijdens deze 87e sessie definitief aangenomen. Verder werden de Centraal Afrikaanse Republiek, Djibouti, Griekenland, Italië, Niger, Oman, Tadzjikistan en Turkmenistan onder de loep genomen.⁴⁵

Ten aanzien van de Centraal Afrikaanse Republiek verwelkomde het Comité de oprichting van een speciaal strafhof voor de veroordeling van gendergerelateerd geweld tegen vrouwen, onder andere gepleegd door leden van gewapende groepen. Het voorduren van gendergerelateerd

41 'UN Child Rights Committee publishes findings on Bulgaria, Congo, Lithuania, Russian Federation, Senegal and South Africa', *OHCHR* 8 februari 2024.

42 'Committee on the Rights of the Child Closes Ninety-Fifth Session after Adopting Concluding Observations on the Reports of the Republic of the Congo, Bulgaria, Senegal, the Russian Federation, Lithuania and South Africa', *OHCHR* 2 februari 2024.

43 Draft general comment No. 27 van het kinderrechtencomité van de Verenigde Naties (1 februari 2024), *on children's rights to access to justice and effective remedies*, *Un Doc. CRC/C/GC/27*.

44 'Child Rights Committee statement on children in Gaza', *OHCHR* 8 februari 2024.

45 'Committee on the Elimination of Discrimination against Women Closes Eighty-Seventh Session in Geneva', *OHCHR* 16 februari 2024.

geweld, waaronder verkrachting en mensenhandel, blijft echter een grote zorg. Met name ten aanzien van geweld tegen vrouwen en meisjes op het platteland of in door conflict getroffen gebieden dienen maatregelen genomen te worden. Door het gewapende conflict verzwakt ook de economische positie van vrouwen en meisjes. Ook vrouwen en meisjes in Djibouti lopen een groot risico om slachtoffer te worden van mensenhandel en seksuele uitbuiting, onder andere door buitenlandse militairen.⁴⁶ Meerdere landen, waaronder de Verenigde Staten, Frankrijk en China, hebben een militaire basis in Djibouti, gezien de strategische ligging naast de zeestraat Bab al-Mandab, het smalste deel van de Rode Zee.⁴⁷ Deze buitenlandse militairen dienen training te krijgen en strafrechtelijk ter verantwoording geroepen te worden voor gedwongen prostitutie en andere vormen van seksuele uitbuiting. Het Comité uitte daarnaast ook zorgen dat de aanwezigheid van militaire bases in plattelandsgebieden niet alleen het risico op seksuele uitbuiting vergroot, maar dat het testen van bewapende drones en ander oorlogsmateriaal ook gevolgen heeft voor de veiligheid en het levensonderhoud van vrouwen en meisjes in de regio.⁴⁸

Griekenland staat bekend als land van herkomst én bestemming voor vrouwen en meisjes die worden verhandeld voor seksuele en arbeidsuitbuiting en een groot aantal meisjes werkt gedwongen in de prostitutie, waarover het Comité zorgen uitte. Daarnaast werd discriminatie van en geweld tegen vrouwelijke asielzoekers, vluchtelingen en migranten in de grensgebieden besproken. Ten aanzien van Italië uitte het Comité zorgen over het voortbestaan van seksisme en genderstereotypen, bijvoorbeeld over de rol van vrouwen en mannen binnen het gezin. Ook worden er vaak haatzaaiende uitlatingen gedaan tegen LHBTQIA+-vrouwen en vrouwen met een handicap. Hoewel vrouwen nog altijd ondervertegenwoordigd zijn in de politiek waardeerde het Comité de benoeming van de eerste vrouwelijke premier, Giorgia Meloni. Over Niger uitte het Comité zorgen over het voortbestaan van kindhuwelijken. Het burgerlijk wetboek, waarin de minimumleeftijd voor het huwelijk vijftien is en dat ouders de mogelijkheid geeft om toestemming te geven als die van hun dochter uitblijft, dient snel gewijzigd te worden. Ten aanzien van Oman uitte het Comité zorgen over het feit dat de arbeidswet niet van toepassing is op huishoudelijk personeel, van wie de meesten migrantenvrouwen zijn. Hierdoor worden zij blootgesteld aan het risico op economische en fysieke uitbuiting, ook op buitenlandse ambassades. In Tadzjikistan zijn 150 zware of gevaarlijke beroepen nog altijd verboden voor vrouwen, in strijd met het beginsel van gelijkheid en non-discriminatie. Dit dient aangepast te worden in de wet. Daarnaast uitte het Comité zorgen over het feit dat de aanhoudende detentie en deportatie van mannelijke asielzoekers uit Afghanistan veel vrouwen ertoe heeft gedwongen terug te keren naar Afghanistan, een land waar de feitelijke machthebbers een systeem hebben ontwikkeld van gendervervolging. Het Comité heeft Tadzjikistan aanbevolen om de veiligheid van met name vrouwelijke Afghaanse asielzoekers en vluchtelingen te garanderen en te waarborgen dat families niet gescheiden worden. Ten aanzien van Turkmenistan ten slotte benadrukte het Comité dat er meer maatregelen getroffen moeten worden om gendergerelateerd geweld,

46 'UN women's rights committee publishes findings on Central African Republic, Djibouti, Greece, Italy, Niger, Oman, Tajikistan and Turkmenistan', *OHCHR* 19 februari 2024.

47 Zie voor de huidige situatie 'Klein Afrikaans land Djibouti stabiele haven in ruige buurt' 7 maart 2024.

48 *OHCHR*, 'UN women's rights committee publishes findings on Central African Republic, Djibouti, Greece, Italy, Niger, Oman, Tajikistan and Turkmenistan', *NOS* 19 februari 2024.

inclusief huiselijk geweld, uit te bannen. Daarnaast waren er zorgen over de ondervertegenwoordiging van vrouwen in politieke functies. Zo is er slechts één vrouwelijke minister.⁴⁹

Het Comité heeft drie individuele klachten behandeld tijdens deze sessie. Belarus heeft het Vrouwenrechtenverdrag geschonden met betrekking tot twee vrouwen in detentie. De vrouwen waren voor twaalf respectievelijk veertien dagen veroordeeld. Zij meenden dat de detentieomstandigheden vernederend en discriminerend voor vrouwen waren. Zo werkten er enkel mannelijke gevangenisbewaarders die hen 24 uur per dag in de gaten hielden, zelfs bij het omkleden, wassen en toiletgebruik. De deuren in de cellen hadden kijkgaatjes en er hingen ook camera's in de cel; er was dus geen enkele privacy. Er werd geen rekening gehouden met hun specifieke behoeften als vrouw, inclusief fysiologische en medische behoeften, aldus het Comité. De twee slachtoffers hebben recht op schadevergoeding. Twee andere klachten, die beide zagen op uitzetting, zijn niet-ontvankelijk verklaard door het Comité.⁵⁰

Op 2 februari onderschreef het Comité een statement van verschillende speciaal rapporteurs en werkgroepen die zich bezighouden met de mensenrechtensituatie in Afghanistan en de rechten van vrouwen en meisjes. Het statement ging over de talloze berichten dat vrouwen en meisjes in Afghanistan willekeurig zijn vastgehouden en mishandeld omdat ze de kledingvoorschriften van de Taliban zouden hebben overtreden door te kleurrijke of strakke kleding te dragen. Sinds mei 2022 zijn alle vrouwen verplicht tot het dragen van de 'juiste hijab', waarbij het lichaam en gezicht bedekt zijn met een ruimvallende, zwarte boerka. Sommige vrouwen worden voor het overtreden van deze regels dagen of zelfs weken vastgehouden, in erbarmelijke omstandigheden.⁵¹ Op 14 februari bracht het Comité zelf ook een statement uit over de schendingen van vrouwenrechten in Afghanistan sinds het aan de macht komen van de Taliban in augustus 2021. Afghanistan was in 2003 het eerste Islamitische land dat partij werd bij het Vrouwenrechtenverdrag zonder voorbehouden. De Taliban heeft echter alle vooruitgang weer teruggedraaid met hun conservatieve regelgeving die de rechten van vrouwen volledig tenietdoen. Zo mogen meisjes niet naar school, zijn vrouwen op vele plekken uitgesloten van werk, en zijn er de zeer strikte kledingvoorschriften. De uitsluiting van vrouwen in de gehele samenleving zou kunnen vallen onder gendervervolging, wat in het Statuut van Rome van het Internationaal Strafhof is erkend als een van de misdrijven tegen de menselijkheid en waarvoor de verantwoordelijken strafrechtelijk vervolgd dienen te worden.⁵²

Op 16 februari publiceerde het Comité een statement over de situatie in Gaza, waarin het opriep tot een vreedzame en blijvende oplossing voor het conflict. Ook benadrukt het Comité de belangrijke rol van vrouwen in de vredesbesprekingen. De principes van het Vrouwenrechtenverdrag worden zwaar op de proef gesteld nu moeders in de Gazastrook in de afgelopen vier maanden ten minste 7.729 kinderen hebben moeten begraven, aldus het Comité. Elke dag brengen zo'n 180 vrouwen een kind ter wereld in een zeer benarde situatie. Het Comité roept Israël op

49 'UN women's rights committee publishes findings on Central African Republic, Djibouti, Greece, Italy, Niger, Oman, Tajikistan and Turkmenistan', *OHCHR* 19 februari 2024.

50 CEDAW/C/2024/1/CRP 'Report of the Committee on the Elimination of Discrimination against Women 87th Session', hoofdstuk 5; 'Belarus: Discriminatory detention conditions and abusive treatment violated women inmates' rights, UN committee finds', *OHCHR* 7 maart 2024.

51 'Afghanistan: Taliban's arbitrary arrests and detention of women and girls over dress code must end immediately, UN experts say', *OHCHR* 2 februari 2024.

52 CEDAW Committee, 'Gender persecution: institutionalizes violations of women's human rights in Afghanistan' 15 februari 2024.

om zich te houden aan de voorlopige maatregelen opgelegd door het Internationaal Gerechtshof, waaronder het mogelijk maken van de levering van basisbehoeften en humanitaire hulp.⁵³

Het Comité voor de bescherming van de rechten van alle migrerende werknemers en hun gezinsleden

Het Comité voor de bescherming van de rechten van alle migrerende werknemers en hun gezinsleden (CMW) was deze periode niet in zitting, maar bracht in december wel twee belangrijke verklaringen uit. De eerste bouwt voort op de Klimaatop COP28 in Dubai en roept alle staten op de effecten van klimaatverandering en milieurampen aan te pakken als aanjagers van migratie.⁵⁴ Er werd ook opgeroepen tot de bescherming van migrerende werknemers die als gevolg van de klimaatverandering over internationale grenzen worden verdreven, waarbij werd gesteld dat de crisis tegen 2050 216 miljoen mensen wereldwijd zou kunnen dwingen om naar een ander land te verhuizen.⁵⁵ Ten tweede herinnerde het Comité op de 75e verjaardag van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, en op Internationale Migrantendag, staten aan hun wettelijke verplichtingen om de culturele rechten van arbeidsmigranten en hun gezinsleden te respecteren en te implementeren.⁵⁶ Hiermee gaf het Comité nogmaals uiting aan de bezorgdheid dat onderdrukking van culturele praktijken, het tolereren van stereotypen en negatieve verhalen over migranten en hun culturen van herkomst in gastsamenlevingen kunnen leiden tot discriminatie, wrok en zelfs geweld tegen migranten.⁵⁷ Volgens de Afdeling Bevolking van de VN zullen er in 2023 meer dan 281 miljoen migranten buiten hun land van herkomst of geboorte wonen, op een totale bevolking van 7,5 miljard.⁵⁸

Comité voor Economische, Sociale en Culturele Rechten

Het Comité voor Economische, Sociale en Culturele Rechten (CESCR) heeft zijn 75e zitting geopend met de bespreking van de landenrapporten van Indonesië, Irak, Ierland, Mauritanië, Roemenië en Zweden.⁵⁹ Om de context van de vergadering te schetsen, benadrukte de voorzitter van het Comité het feit dat bijna twee miljard mensen in oorlogsgebieden leven die als consequentie middelen wegnemen van de financiering van duurzame ontwikkeling, en het feit dat meer dan 750 miljoen mensen in extreme armoede leven.⁶⁰ Bij de beoordeling van de landenrapporten kwamen de volgende belangrijkste punten van zorg van het Comité tot het licht: de

53 'Gaza: When mothers have to bury at least 7,700 children, very basic principles are challenged, UN women's rights committee says', *OHCHR* 16 februari 2024.

54 'States must protect migrant workers displaced across international borders by climate change, UN Committee says', *CMW* 18 december 2023.

55 'States must protect migrant workers displaced across international borders by climate change, UN Committee says', *CMW* 18 december 2023.

56 'Respect cultural rights of migrants and members of their families', *CMW* 19 december 2023.

57 'Respect cultural rights of migrants and members of their families', *CMW* 19 december 2023.

58 'Respect cultural rights of migrants and members of their families', *CMW* 19 december 2023.

59 'Committee on Economic, Social and Cultural Rights Opens Seventy-Fifth Session', *CESCR* 12 februari 2024.

60 'Committee on Economic, Social and Cultural Rights Opens Seventy-Fifth Session', *CESCR* 12 februari 2024.

Zweedse Sami-landrechten en discriminatie in de huisvestingssector; de Indonesische wet voor het scheppen van banen in 2023, die de wettelijke vereisten voor de bosbouwwetgeving versoepelde door de minimumreserve van dertig procent van het stroom- en eilandgebied als bosgebied te schrappen; Iraks wetgeving gericht op het strafbaar maken van consensuele seks tussen personen van hetzelfde geslacht, wat mogelijk leidt tot de doodstraf en het gebruik van de term 'seksuele afwijking' in plaats van homoseksualiteit binnen de regering; Ierlands mogelijke aanpak van het probleem van woningschaarste door middel van een commerciële benadering in plaats van een recht; Mauritanië's vergemakkelijking van de toegang van slachtoffers van slavernij tot de burgerlijke stand en de implementatie van de nieuwe slavernijwetgeving; en tot slot Roemenië's problemen met corruptie en tewerkstelling van de Roma-bevolking.⁶¹

Het Comité tegen foltering en het Subcomité preventie van foltering

Het Comité tegen foltering (CAT) en het Subcomité preventie van foltering (SPT) waren in deze periode niet in zitting, maar het SPT bevestigde wel zijn missies naar Albanië, Bolivia, de Democratische Republiek Congo, Gabon, Griekenland, Honduras, Mongolië en Nigeria in 2024.⁶² Het benadrukte ook artikel 17 van het Facultatief Protocol waarin staat dat: 'Elke Staat die Partij is, zal ... één of meer onafhankelijke nationale preventiemechanismen onderhouden, aanwijzen of oprichten ter voorkoming van foltering op nationaal niveau'.⁶³ Het SPT publiceerde lijsten van niet-naleving, met de nadruk op de volgende landen: Afghanistan, Belize, Benin, Burundi, de Centraal-Afrikaanse Republiek, de Democratische Republiek Congo, Gabon, Ghana, Liberia, Nauru, Nigeria, de Palestijnse Gebieden, de Filippijnen en Zuid-Sudan.⁶⁴

61 'UN Committee on Economic, Social and Cultural Rights issues findings on Indonesia, Iraq, Ireland, Mauritania, Romania, and Sweden', *CESCR* 4 maart 2024.

62 'UN torture prevention body confirms missions to Albania, Bolivia, Democratic Republic of the Congo, Gabon, Greece, Honduras, Mongolia, and Nigeria in 2024', *CAT* 22 februari 2024.

63 'UN torture prevention body confirms missions to Albania, Bolivia, Democratic Republic of the Congo, Gabon, Greece, Honduras, Mongolia, and Nigeria in 2024', *CAT* 22 februari 2024.

64 'UN torture prevention body confirms missions to Albania, Bolivia, Democratic Republic of the Congo, Gabon, Greece, Honduras, Mongolia, and Nigeria in 2024', *CAT* 22 februari 2024.